

Finansdepartementet
Finansmarkandsavdelningen
Via mejl:
fi.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till
fi.fma.b@regeringskansliet.se

2023-03-07

Er ref: Fi2022/02140

FF ref 2022/26

Remissyttrande Utkast till lagrådsremiss Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut

Enligt remissmissivet efterfrågas Finansbolagens synpunkter på utkastets avsnitt 5.4, 5.6 och 5.9. Finansbolagen har inget att erinra mot förslagen i dessa delar. Finansbolagen har dock synpunkter på följande i utkastet:

Effekten av slopandet av huvudsaklighetskravet

I tidigare remissyttrande berörde finansbolagen att verksamhet som med stöd av undantagsregeln i 2 kap. 3 § p 4 lagen (2004:297) om bank och finansieringsrörelse (LBF) inte är tillståndspliktig, är anmälningspliktig enligt lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet förutsatt att den finansiella verksamheten är bolagets huvudsakliga verksamhet. För att nämnda undantag från tillståndsplikten i LBF alls ska vara aktuellt att tillämpa krävs således att tillståndspliktig finansieringsrörelse föreligger (innefattande bl.a. att i vart fall någon av tjänsterna i 7 kap 1§ andra stycket nämnda punkter i LBF tillhandahålls).

I utkastet till lagrådsremiss s. 33. anges följande (vår kursivering):

”Att sådan verksamhet är undantagen från tillståndsplikt enligt lagen om bank och finansieringsrörelse respektive lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter innebär dock inte att registreringsplikt gäller för dessa enligt valutaväxlingslagen. Att huvudsaklighets kriteriet tas bort som begränsning av registreringsplikten för finansiella institut enligt valutaväxlingslagen påverkar alltså inte dessa typer av tjänster.”

Det är svårt att följa det kursiverade resonemanget. En prövning av om registreringsplikt enligt valutaväxlingslagen föreligger görs i tre steg. Först konstateras

att tillståndspliktig finansieringsrörelse i och för sig föreligger (steget innan undantaget från tillståndsplikt i LBF prövas och tillämpas). Därefter prövas om undantaget för säljstödande finansiering är tillämpligt. Om dessa prövningar utfaller positivt (dvs. tillståndspliktig finansieringsrörelse föreligger men undantaget är tillämpligt) torde det vara svårt att vid en efterföljande bedömning av om istället registreringsplikt enligt valutaväxlingslagen föreligger, komma fram till att registreringsplikt inte föreligger under hänvisning till att kravet på yrkesmässighet inte är uppfyllt. Uppfyller verksamheten i och för sig kraven för att vara tillståndspliktig finansieringsrörelse torde det vara svårt att samtidigt bedöma den som icke yrkesmässig.

Sverige har inte implementerat undantaget i penningtvättsdirektivets artikel 2 punkt 3. Det innebär att om någon av de tjänster som räknas upp i 7 kap 1 § andra stycket 2,3 och 5-12 tillhandahålls yrkesmässigt så föreligger registreringsplikt enligt det presenterade förslaget. Något tröskelvärde finns inte eftersom Sverige inte infört undantag med stöd i penningtvättsdirektivet.

Med det nuvarande huvudsaklighetskravet är yrkesmässig finansiell verksamhet undantagen så länge den verksamheten inte är den huvudsakliga. Tas huvudsaklighetskravet bort blir det en betydande skillnad för det fall att den finansiella verksamheten är yrkesmässig men inte utgör företagets huvudsakliga verksamhet eftersom registreringsplikt föreligger enligt förslaget så snart det är fråga om yrkesmässig verksamhet. Det leder till en väsentlig skillnad mot nuvarande reglering.

Finansbolagen önskar alltså se ett förtydligande av vad som inte omfattas av den föreslagna registreringsplikten

Finansbolagen har efterlyst en analys av vilka avgränsningar som gjorts i andra medlemsländer när det gäller skyldigheten att ansöka om registrering och följa AML-kraven som gäller för finansiella institut. Utan en tydligare avgränsning ställs "vanliga" företag som erbjuder en tjänst som räknas upp i 7 kap 1 § andra stycket 2,3 5-12 inför svåra bedömningsfrågor - föreligger registreringsplikt eller ej?

Gränserna för tjänsterna som nämns i LBF är därtill, som även Advokatsamfundet påpekat, oklara och svåra att närmare bestämma. För det ändamål som uppräknningen av tjänster i LBF ursprungligen tagits fram ställs de närmare avgränsningarna vanligen inte på sin spets. När ett företag ska ansöka om att bli bank är det normalt helt uppenbart att den blivande banken ska ägna sig åt in- och utlåning och ingå i generella betalsystem etc.. Frågan om vad som närmare innefattas i exempelvis begreppet i "kredit" eller "garanti" etc. behöver då inte analyseras närmare. Någon klargörande praxis synes inte heller föreligga. Däremot finns exempelvis i konsumentkreditdirektivet klargöranden att betalningsansånd, t.ex. fakturor, utgör kreditavtal.

Med det nu aktuella förslaget blir i stället omfattningen av de i LBF uppräknade tjänsterna helt avgörande för alla som inte redan står under tillsyn och redan tillämpar penningtvättsreglerna. Ryms något i begreppen i nämnda punkter i LBF finns bara en smal ventil - att tjänsten inte erbjuds yrkesmässigt (självständigt).

Enligt finansbolagen måste reglering vara tydlig så att ett företag lätt kan avgöra om de behöver registrera sig eller inte. Detta i synnerhet när, som även Advokatsamfundet

påtalat, en konsekvens av en felaktig bedömning kan bli mycket kännbara sanktioner för den som inte registrerat sig.

Det bör även vara möjligt för utomstående intressenter att enkelt bilda sig en uppfattning om ett företag ska vara registrerat som finansiellt institut eller ej. När en bank ska riskbedöma en kund kan t.ex. underlåtenhet att registrera verksamheten påverka riskbedömningen. Exempelvis kan risken för att svarta pengar kommer in i det finansiella systemet (via den oregistrerade kundens konton i Banken) tänkas öka om den oregistrerade kunden inte följer penningtvättslagens krav.

Finansbolagen önskar därför se ett förtydligande kring några vanliga tjänster som i och för sig täcks av definitionerna 7 kap 1 § andra stycket 2,3 och 5-12 men som sedan inte kan anses nå upp till kravet på yrkesmässighet, närmare bestämt inte når upp till kravet på självständighet, vilket då medför att registreringsplikt inte föreligger.

I dansk rätt framgår följande (vår kursivering)

”Exempelvis omfatter begrebet erhvervsmæssigt ikke virksomheders placering af overskudslikviditet, hvor formålet er passiv formuepleje, f.eks. løbende placering af overskudslikviditet i børnoterede aktier eller obligationer.”

Från praktiska utgångspunkter är det utöver ovan nämnda danska exempel viktigt att för svensk del klargöra att vanliga fakturor/betalningsansånd (med sedvanliga betalningsvillkor som inte i sig syftar till att generera vinst) inte når upp till krav på yrkesmässighet/självständighet. Detsamma gäller garantier som ges i samband med försäljning av varor eller tjänster, för att garantera varans eller tjänstens värde.

Ett exempel på klargörande avgränsningar finns som Finansbolagen tidigare noterat i [Prop. 1999/2000:145](#) som berör definitionen av betalningsöverföring som då var aktuell att omfattas av lagen.

”Utgångspunkten för definitionen av betalningsöverföring är vad själva verksamheten avser, nämligen yrkesmässig överföring av pengar för annans räkning. Beställaren av överföringen och mottagaren kan vara samma person. För att ett företag skall omfattas av definitionen krävs att det ägnar sig åt betalningsöverföring på yrkesmässig grund. I begreppet yrkesmässig ligger att det är fråga om en verksamhet som bedrivs med självständighet, regelbundenhet och varaktighet samt i regel även i vinstsyfte.” och vidare ”Betalningar för varor och tjänster inom t.ex. dagligvaruhandeln och bensinhandeln omfattas inte av definitionen av betalningsöverföring eftersom kunden i dessa fall inte kan sägas ta initiativ till en överföring av pengar. Det rör sig i dessa fall i stället om betalning för en vara eller tjänst.”

Finansbolagen välkomnar att det tydliggörs vilken verksamhet som faktiskt omfattas av AML-kraven som gäller för finansiellt institut

Finansbolagen välkomnar klargörandet på sidan 61. om att bara den registreringspliktiga verksamheten omfattas av kraven. Det betyder att det registrerade företaget t.ex. inte behöver vidta kundkännedomsgärder i den icke finansiella verksamheten, som inte

heller på annan grund omfattas av penningtvättslagen och kravet på kundkännedomsgärder. Finansbolagen efterfrågar en sådan tydligare skrivning. Finansbolagen förutsätter att detsamma gäller icke finansiell/icke tillståndspliktig verksamhet som bedrivs av ett kreditinstitut. Inte heller i det sammanhanget krävs några kundkännedomsgärder när kreditinstitutet säljer t.ex. en bil eller IT-utrustning

Sanktionernas ska enbart grundas på finansiell verksamhet.

När huvudsaklighetskravet tas bort kommer företag med en mycket liten andel finansiell verksamhet att behöva registrera sig. Den finansiella delen kan exempelvis utgöra 5 miljoner av totalt 100 miljoner. Sanktionernas storlek kan dock utan några begränsningar enligt den föreslagna regleringen baseras på 100 miljoner. Drivs samma finansiella verksamhet på 5 miljoner i ett separat bolag kan sanktionen endast baseras på 5 miljoner.

Compliancerisken blir med andra ord ett stort hinder för att bedriva någon form av registreringspliktig verksamhet inom ramen för ett större företag med huvudsakligen icke finansiell verksamhet. Kostnaderna för att begränsa risken för potentiellt mycket stora sanktionsbelopp gör sannolikt att verksamheten inte blir konkurrenskraftig i förhållande till konkurrerade verksamheter som inte har samma risk/kostnader för att begränsa risk för potentiellt mycket stora sanktioner.

Enligt nuvarande reglering är det fördelaktigt att inkludera finansiell verksamhet i en icke finansiell för att undvika att huvudsaklighetskravet slår till. Finansbolagen har som framgått tidigare sett brister i följd av att reglerna fått olika effekt beroende på hur ett företag väljer att organisera sig vilket inte är ändamålsenligt eller rimligt. Förslaget i utkastet till lagrådsremiss får tyvärr samma typ av effekt. Dock omvänt så att det blir fördelaktigare att knoppa av för att undvika registerinsplikt och ett stort underlag för eventuella sanktioner. Frågan är om detta är en ändamålsenlig och önskad effekt? Större verksamhet torde därtill generellt ha bättre förutsättningar för att efterleva de långtgående krav som ställs. En reglering som då driver mot avknoppning till mindre enheter torde inte gynna ändamålet att förhindra penningtvätt.

Finansbolagen har även mer grundläggande invändningar nämligen att systemet inte är proportionellt och rättssäkert. Det går inte på förhand att bedöma vilken, om ens någon hänsyn kommer att tas till den finansiella verksamhetens storlek vid fastställande av "straffvärdet".

Det bör därför för rättssäkerhetens och förutsebarheten skull tydliggöras att beslut om sanktioner och sanktionernas storlek ska baseras på de registreringspliktiga finansiella tjänsternas/verksamhetens omfattning. Sanktionen bör rimligen stå i proportion till den obehöriga vinst som kan uppstå när någon inte följer reglerna.

FINANSBOLAGENS FÖRENING

Lars Zacharoff

Per Holmgren

